

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VISOKE POSLOVNE ŠOLE
**PRIMERJAVA FINANCIRANJA SOCIALNEGA PODJETNIŠTVA
MED SLOVENIJO IN FRANCIJO**

Ljubljana, september 2023

TJAŠA GORNIK

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Tjaša Gornik, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom Primerjava financiranja socialnega podjetništva med Slovenijo in Francijo, pripravljene v sodelovanju s svetovalko izr. prof. dr. Patricio Kotnik

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi;
11. da sem preverila verodostojnost informacij, ki izhajajo iz zapisov na podlagi uporabe orodij umetne inteligence.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študentke : _____

KAZALO

1	UVOD	1
2	SOCIALNO PODJETNIŠTVO	2
2.1	Razvoj socialnega podjetništva skozi čas	2
2.2	Opredelitev pojmov, povezanih s socialnim podjetništvom	3
2.3	Značilnosti socialnega podjetništva	4
2.3.1	Glavni ciljni subjekti socialnega podjetništva	4
2.3.2	Pravne oblike subjektov socialnega podjetništva	4
2.3.3	Dimenzije socialnega podjetja	5
3	SPLOŠEN PREGLED VIROV ZA FINANCIRANJE SOCIALNIH PODJETNIKOV	5
3.1	Financiranje socialnih podjetij	5
3.2	Hibridne oblike financiranja socialnih podjetij	6
3.3	Viri financiranja	6
3.3.1	Lastniški kapital	7
3.3.2	Dolžniški kapital	7
3.3.3	Druge oblike financiranja socialnega podjetništva	9
4	PRIMERJAVA FINANCIRANJA FRANCOSKIH IN SLOVENSkih SOCIALNIH PODJETNIKOV	11
4.1	Socialno podjetništvo v Franciji in njegovo financiranje	11
4.1.1	Pravni okvir socialnega podjetništva v Franciji	11
4.1.2	Socialna podjetja v Franciji	12
4.1.3	Podporno okolje za razvoj socialnega podjetništva v Franciji	13
4.1.4	Financiranje socialnega podjetništva v Franciji	14
4.2	Socialno podjetništvo v Sloveniji in njegovo financiranje	15
4.2.1	Pravni okvir za socialna podjetja v Sloveniji	15
4.2.2	Socialna podjetja v Sloveniji	15
4.2.3	Podporno okolje za razvoj socialnega podjetništva v Sloveniji	16
4.2.4	Financiranje socialnega podjetništva v Sloveniji	17
5	REZULTATI RAZISKAVE MED OBEMA DRŽAVAMA	18

6 PRIPOROČILA ZA OBLIKOVALCE EKONOMSKE POLITIKE IN PODJETNIKE	19
7 SKLEP.....	20
8 LITERATURA IN VIRI.....	21
PRILOGE.....	25

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Primer financiranja z mikrokrediti	1
Priloga 2: Primer franconskega socialnega inkubatorja	1
Priloga 3: Primeri davčnih olajšav za socialna podjetja v Franciji	2
Priloga 4: Family Help	2
Priloga 5: Primeri javnih virov za financiranje francoskih socialnih podjetnikov	3
Priloga 6: Lokalna podpora za socialna podjetja v Franciji	3
Priloga 7: Primer davčnih olajšav za socialne podjetnike v Franciji	4

SEZNAM KRATIC

angl. – angleško

fran. – franconsko

BDP– (angl. gross domestic product); bruto domači proizvod

BPI– (fran. Banque publique d'investissement); javna investicijska banka

CAE – (fran. Cooperative d'actite et d'emploi); poslovne in zaposlitvene zadruga

EU– (angl. European Union); Evropska Unija

ESF– (angl. European Social Fund); Evropski socialni sklad

ESUS– (fran. Entreprise solidare d'utilite sociale); oznaka za socialna podjetja v Franciji

EVPA– (angl. European Venture Philantrophy Association); Evropsko združenje za tvegano filantropijo

GAVB– (angl. Global Alliance for Banking on Values); Globalno združenje socialnih bank

MPS– (angl. Small and Medium entreprise); Mala in srednja velika podjetja

OECD – (angl. Organisation for Economic Co-operation and Deveploment); Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj

RS–Republika Slovenija

ROI– (angl. return on investment); Donosnost investicije

SID – Slovenska izvozna in razvojna banka

SE– (angl. Social economy); Socialna ekonomija

ZZZS–Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije

1 UVOD

V prihodnosti bo vse več poudarka na zaposlovanju in reševanju družbenih problemov s pomočjo podjetniško naravnanih veščin, ki predstavljajo pravo zasnovo socialnega podjetništva. Socialna podjetja namreč spreminjajo življenja ljudi in prinašajo številne pozitivne spremembe po vsem svetu. Socialni podjetnik pa je tudi oseba, ki zna najti in definirati družbeni problem in ustrezno rešitev zanj. Po naravi je bolj iznajdljiv, ustvarjalen, drzen in prepričljiv.

Socialno podjetništvo je oblika podjetništva, ki s svojimi proizvodi ali storitvami odgovarja na težave v družbi in s tem ustvarja družbeno korist. Slednja podjetja lahko s svojim delovanjem pripomorejo k ustvarjalnemu reševanju problemov, kot so socialni, gospodarski, okoljski. Njihova osrednja naloga pa je tudi zagotovitev delovnih mest za ranljive skupine (Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport, brez datuma).

Socialno podjetje opravlja dejavnost kot nepridobitna pravna oseba. Sam zakon je zasnovan tako, da vključuje odprt model socialnega podjetništva, kar pomeni, da ustanovitev samega socialnega podjetja ni vezana na klasično statusno obliko, ampak je nosilec lahko društvo ali zavod (Data d.o.o., 2012).

Namen zaključne naloge je seznanitev ekonomskih svetovalcev z dobrimi primeri praks financiranja socialnega podjetništva v Franciji. Cilji zaključne naloge so:

- ugotoviti, katere oblike socialnih podjetij se ustanavljajo v Sloveniji in katere se lahko ustanovijo v Franciji;
- ugotoviti, kakšna je predpisana zakonodaja za ustanovitev socialnega podjetništva tako v Sloveniji kot v Franciji;
- ugotoviti, kakšne so možnosti glede financiranja socialnega podjetništva in oblike financiranja socialnega podjetništva v obeh državah;
- analizirati primer dobre prakse socialnega podjetništva v Franciji.

V zaključnem delu je uporabljenih več strokovnih metod. S pomočjo metode preučevanja so opisani glavni dejavniki razvoja socialnega podjetništva v Sloveniji in Franciji, predstavljene so oblike socialnih podjetij v Sloveniji in Franciji ter raznoliki viri financiranja za socialne podjetnike. Moje delo temelji na primerjavi financiranja socialnega podjetništva med Francijo in Slovenijo. S metodo povzemanja so zadnjem poglavju predstavljeni moji zaključki in priporočila glede financiranja.

Moja zaključna naloga je sestavljena iz treh glavnih delov. Prvi del zaključne naloge se navezuje na teoretično podlago o socialnem podjetništvu in financiranju slednjega tipa podjetništva. V drugem delu je predstavljena zrcalna slika financiranja socialnega podjetništva Slovenije in Francije. V zadnjem delu pa so predstavljeni rezultati primerjave

financiranja socialnega podjetništva med Slovenijo in Francijo ter predlogi za izboljšave glede financiranja socialnega podjetništva v Sloveniji.

2 SOCIALNO PODJETNIŠTVO

2.1 Razvoj socialnega podjetništva skozi čas

Pojav socialnega podjetništva so v Evropi zaznali v devetdesetih letih prejšnjega stoletja. Ekonomist Charles Dunoyer je leta 1830 prvič omenil pojem socialna ekonomija. Socialna ekonomija je bila v tistem času povezana z reševanjem različnih težav, povezanih z globalnim gospodarstvom. Njegova socialna ekonomija temelji na poglobljeni politični ekonomiji. V tistem času so se namreč oblikovale vrednote, kot sta vzajemnost in korporativizem (Slapnik, 2010, str. 141).

Socialno podjetništvo se je začelo razvijati že v 13. in 14. stoletju. Takrat so namreč začeli ustanavljati različna cehovska združevanja. Sama zasnova socialnega podjetništva, kot ga poznamo danes, pa naj bi se začela razvijati v 19. stoletju. Številne nove oblike organizacij in podjetij so bile ustanovljene z namenom reševanja takratnih sprememb v gospodarskem sistemu in zaradi nemožnosti zadovoljevanja potreb zasebnega in javnega sektorja. Socialni podjetnik in socialno podjetništvo sta se kot pojma prvič pojavila konec leta 1960 (Slovenski forum socialnega podjetništva, brez datuma).

V Sloveniji začetek socialnega podjetništva povezujemo s koncem fevdalne dobe in začetkom kapitalizma. Takrat je namreč prišlo tudi do razvoja zadružništva, s katerim so želeli zaščititi kmete pred izkoriščanjem kapitalizma. Zadruge imajo v slovenskem prostoru 140. obletnico delovanja in predstavljajo eno izmed pravnih oblik socialnega podjetništva. Leta 1872 je bila v Ljutomeru registrirana prva kreditna zadruga, 10 let kasneje pa je bila v Celju ustanovljena prva zadružna zveza slovenskih posojilnic. S koncem druge svetovne vojne je prišlo do uvedbe novega družbenega sistema, kar je vplivalo na prekinitev bogate zadružne tradicije s prehodom na družbeno lastnino. Zadruge so izgubile pomembne značilnosti, kot sta odprto članstvo in demokratičen nadzor preko članov (Slovenski forum socialnega podjetništva, brez datuma).

Leta 2004 so socialna podjetja dobila zagon in politično podporo v Sloveniji. Pojem socialne ekonomije je bil prvič uveden v letu 2009. Vlada je vse bolj spodbujala uporabo socialne ekonomije kot pomembno ekonomsko vprašanje, kot sta brezposelnost in lokalni razvoj. Od januarja 2015 zanimanje za socialna podjetja raste, čeprav socialna podjetja zaposlujejo 0,045 % aktivnega slovenskega prebivalstva (Slovenski forum socialnega podjetništva, brez datuma).

2.2 Opredelitev pojmov, povezanih s socialnim podjetništvom

Socialno podjetništvo predstavlja tudi združitev dveh pristopov, družbene odgovornosti in podjetništva. Slednja pristopa nakazujeta na uporabo podjetniških kompetenc z namenom izboljšanja družbe (Pressoir, 2010).

Evropska komisija je opredelila, da je socialno podjetništvo subjekt, pri katerem temeljni cilj ni ustvarjanje dobička za lastnike ali delničarje, temveč gre zgolj za doseganje družbenega učinka. Slednje se namreč upravlja odprto in odgovorno, pri čemer so vključeni tudi zaposleni, potrošniki in zainteresirane strani (OECD, brez datuma).

Socialna ekonomija ustvarja organizacije in socialna podjetja s ključnimi nameni, ki so usmerjeni v zadovoljevanje članov, skupnosti ter demokratične delitve dobička. Ta oblika podjetništva zagotavlja blago in storitve za podjetniški trg. Socialni podjetniki stremijo k temu, da pri opravljanju dejavnosti upoštevajo družbene ali okoljske cilje. Profit socialnega podjetja se ponavadi ponovno vloži v uresničevanje družbenega cilja. Lastništvo in vodstvena struktura socialnega podjetja se odražata v demokratičnih načelih, ki so usmerjeni v družbeni napredek (Evropska komisija, 2011). Socialno podjetništvo povezujemo z uresničitvijo načel socialne ekonomije. Socialna ekonomija ustvarja organizacije in socialna podjetja s ključnimi nameni, ki so usmerjeni v zadovoljevanje članov, skupnosti ter demokratične delitve dobička.

Socialno podjetje zagotavlja blago in storitve za podjetniški trg. Socialni podjetniki stremijo k temu, da pri opravljanju dejavnosti upoštevajo družbene ali okoljske cilje. Profit socialnega podjetja se ponavadi ponovno vloži v uresničevanje družbenega cilja. Lastništvo in vodstvena struktura socialnega podjetja se odražata v demokratičnih načelih, ki so usmerjeni v družbeni napredek (Evropska komisija, 2011).

Socialno podjetje ali so. p povezujemo z nepridobitno pravno osebo, ki pridobi status socialnega podjetja. Nepridobitna pravna oseba je po zakonu o socialnem podjetništvu opredeljena kot oseba, ki opravlja nepridobitno dejavnost in je lahko v obliki društva, zavoda, ustanove, gospodarske družbe, zadruga, evropske zadruga ali pa v obliki druge pravne osebe zasebnega prava, ki ni ustanovljena izključno z namenom pridobivanja profita (Babič in Babič Perica, 2018, str. 10).

Socialna ekonomija je predstavljena kot ožji pojem, ki vključuje nekoliko ožji nabor organizacij, ki jim je skupno, da delujejo po splošnih načelih, pri čemer morajo dajati prednost ljudem in socialnim in okoljskim ciljem pred dobičkom. Svojo dejavnost izvajajo v interesu uporabnikov/članov z namenom zagotavljanja skupnega interesa. Socialna podjetja lahko dejavnost izvajajo tudi po splošnem interesu in upoštevajo načelo demokratičnega in participativnega vodenja (Babič in Dabič Perica, 2018, str. 5).

Pomemben model socialnega gospodarstva je socialno podjetje. Kot sem predstavila že v zgornjih opredelitvah, je posebna značilnost socialnih podjetij njihova usmerjenost v

odkrivanje socialnih potreb, ki izhajajo iz javnega sektorja, z iskanjem in mobilizacijo virov za njihovo uresničitev. Ta vidik socialnega podjetništva je omenjen pri organizacijah, ki delujejo v okviru socialnega in solidarnostnega gospodarstva.

Pojem socialnega podjetništva v vseh državah članicah Evropske unije ni povsem enak. Članice Evropske unije lahko razvrstimo v tri večje skupine glede na stopnjo razvitosti socialnega podjetništva. Najvišjo stopnjo razvitosti socialnega podjetništva najdemo na Irskem, Švedskem in v Franciji. Države, ki imajo srednjo raven razvitosti socialnega podjetništva, so Danska, Finska, Grčija in Velika Britanija. Majhno razvitost socialnega podjetništva pa imajo v Sloveniji, Estoniji, Avstriji, Madžarski, Češki, Nizozemski, Nemčiji in Litvi (European Commission, 2011).

V Evropski uniji poznamo tri modele zakonodaj o socialnem podjetništvu. Prvi model je združni model, v sklopu katerega je socialno podjetje predstavljeno kot zadruga z družbeno koristnimi nameni. Drugi model je družbeni model, kjer je socialno podjetje oblikovano iz profitno naravnih organizacij z značilnostmi socialnih podjetij. Tretji model pa je model odprtih oblik, ki je zakonsko opredeljen z družbenimi vrednotami, vendar te niso posebej predpisane na podlagi pravnoorganizacijske oblike (Cafaggi in Iamicelli, 2008).

2.3 Značilnosti socialnega podjetništva

2.3.1 Glavni ciljni subjekti socialnega podjetništva

Po Zakonu o socialnem podjetništvu (6.člen ZSocP) so glavni ciljni subjekti socialnega podjetništva dolgotrajno brezposelne osebe (več kot 2 leti brez zaposlitve), invalidi, osebe stare več kot 55 let in so brezposelne, brezposelne osebe zaradi trajnih bolezni, osebe (več kot 6 mesecev prijavljene na zavodu za zaposlovanje in so iskalci prve zaposlitve) in mladoletne osebe, ki so niso uspešno dokončale osnovnošolskega ali nižjega poklicnega izobraževanja.

2.3.2 Pravne oblike subjektov socialnega podjetništva

Poznamo tri oblike zakonodajnih modelov socialnega podjetništva, ki jih najdemo v Evropi. Prvi model je družbeni model. Za tak model je značilno, da je socialno podjetje oblikovano iz profitno naravnih organizacij z značilnostmi socialnih podjetij. Naslednji model je združni model. Ta model pa v ospredje postavlja zadrugo z družbeno koristnimi nameni. Zadnja oblika subjektov socialnega podjetništva model odprtih oblik. Za slednjo obliko modela je značilno, da zakonsko opredeljena z družbenimi vrednotami. Te vrednote pa niso posebej predpisane za različne pravnoorganizacijske oblike (Cafaggi in Iamicelli, 2008).

2.3.3 Dimenzije socialnega podjetja

Prva dimenzija je podjetniška dimenzija, ki se nanaša na dolgoročno opravljanje gospodarske dejavnosti proizvodnje in izvajanje storitev. Glavni namen je zasledovanje socialnih in okoljskih ciljev z generiranjem prihodkov dela na trgu. Družbena dimenzija je naslednja izmed dimenzij socialnega podjetja, za katero je značilno, da ustvarja družbene učinke kot osnovni eksplicitni cilj ustanovitve socialnega podjetja. Slednji je omejen na deljenje dobička in sredstev, pri čemer je glavna pozornost dana socialnemu cilju pred ciljem generiranja dobička za lastnike in delničarje. Kot zadnja dimenzija je opredeljena upravljavna dimenzija, ki stremi k še večjemu razlikovanju od drugih klasičnih podjetij in različnih neprofitnih organizacij z dvema določiloma. Prvo določilo pravi, da morajo biti socialna podjetja neodvisna od državnih ali pa klasičnih dobičkonosnih organizacij. Drugo določilo pa opredeljuje, da mora imeti socialno podjetje vključujoče delovanje z glavnim ciljem vključevanja zainteresirane javnosti (European Commission, 2015).

Socialna podjetja so hibridne organizacije z različnimi značilnostmi, ki delujejo v zasebnem, javnem in dobičkonosnem sektorju (Doherty in drugi, 2014). Kot hibridne organizacije jih obravnavamo zaradi kombinacije nekaterih značilnosti iz treh sektorjev. Znajdejo se pred težavo z vidika preizkušanja kombinacij socialnega poslanstva z istočasnim upravljanjem na prostem trgu (Battialana in Dorado, 2010).

3 SPLOŠEN PREGLED VIROV ZA FINANCIRANJE SOCIALNIH PODJETNIKOV

3.1 Financiranje socialnih podjetij

Nedavna gospodarska kriza je številnim podjetjem prinesla različne finančne posledice. Socialne finance so se pojavile predvsem zaradi težkega obvladovanja socialnih in okoljskih izzivov 21. stoletja. Socialno financiranje služi kot mehanizem za usmerjanje kapitala v družbene inovacije, ki prispevajo k družbeni koristi. Slednje financiranje vključuje spekter različnih pristopov, kot so naložbe z učinkom, financiranje s podporo države in filantropske naložbe. Vlagatelji vlagajo v socialna podjetja z namenom, da bi organizacijam omogočili ustvariti tržni donos. Sektor socialnih podjetij je na tradicionalnih finančnih trgih še vedno majhna niša. Ključni vidik socialnih podjetij je tudi dejstvo, da so socialna podjetja hibridne organizacije, ki vključujejo elemente različnih institucionalnih logik. Strateški izziv hibridnih podjetij je povezan z uravnoteženjem javnih in zasebnih vrednosti, tako se ti navidezno konkurenčni cilji medsebojno spodbujajo, z namenom povečanja operativne uspešnosti in učinkovitega zagotavljanja družbenega in okoljskega vpliva. Družbena blaginja pomeni uveljavljeno prakso dajanja daril, državnih izdatkov in vzajemnosti, ki se uporabljajo predvsem za ustvarjanje javnih dobrin, ki si jih prilaščajo določeni upravičenci ali družba na splošno (Kickul in Lyons, 2015).

Kot dodajata Kickul in Lyons (2015), naj bi bila najnovejša zamisel financiranja socialnega podjetništva povezana z naložbami z družbenim učinkom. Slednje oblike naložb združujejo finančne naložbe in družbeni ali okoljski učinek. Vlagatelji naložb z družbenim učinkom si namreč prizadevajo tako za finančno kot tudi družbeno donosnost naložbe. Bolj namreč cenijo finančne naložbe na prvem mestu. Naložbe z družbenim učinkom odpravljajo številne klasične omejitve financiranja socialnih podjetij in socialnim podjetnikom omogočajo doseganje dvojnega ali pa trojnega učinka dejavnosti.

3.2 Hibridne oblike financiranja socialnih podjetij

Maximilian (2015) navaja, da so viri financiranja socialnih podjetij precej raznoliki. K temu lahko pripisujemo dejstvo, da se je slednje področje podjetništva precej razširilo in dozorelo. Začetno financiranje socialnih podjetij je običajno povezano s semenskim kapitalom. Financiranje se glede na rast socialnega podjetja prilagaja z različnimi vrstami lastniškega in dolžinskega kapitala. V ospredje prihajajo hibridni modeli financiranja socialnega podjetništva kot zagotovitev financiranja preko različnih finančnih mehanizmov.

Hibridni kapital vsebuje kombinacijo lastniškega in dolžinskega financiranja ter donacij. Socialna podjetja lahko pridobilo tudi nepovratna sredstva iz evropskih skladov. To sta Sklad za regionalni razvoj in Kohezijski sklad. Sredstva za financiranja lahko pridobijo tudi s strani veleposlaništev in drugih organizacij (Maximilian, 2015).

Povpraševanje po opisani obliki financiranja za seboj pušča različne ovire. Ena izmed ovir, s katero se soočajo socialna podjetja pri doseganju obsega in trajnosti, je tako imenovana dolina smrti. Finančne potrebe socialnih podjetnikov lahko razvrstimo na javne ali zasebne ponudnike dobrin (Maximilian, 2015).

Maximilian (2015, str. 25–26) navaja, da je lahko usmerjanje na področju naložb z učinkom izziv za podjetnika, ki je zaposlen z gradnjo socialnega podjetja. Obstajajo različni finančni mehanizmi, ki se razlikujejo glede na različne stopnje tveganja, likvidnost, časovni okvir, stroške in enostavnost uporabe. Socialna podjetja se oblikujejo na podlagi hibridnega financiranja, ki je v obliki različnih struktur, kot so nepovratna sredstva, dolžniški kapital, lastniški kapital in mezanin kapital. Kombinacija instrumentov, ki se uporabljajo v danem trenutku, je odvisna od pravne oblike socialnega podjetja, poslovnega modela in stopnje zrelosti. Različni modeli hibridnega financiranja morajo biti združljivi s poslovnim modelom socialnega podjetnika.

3.3 Viri financiranja

Strukturo financiranja predstavljajo notranji in zunanji viri. Notranje vire delimo na javne sklade, stranke, poslovne partnerje. Zunanji viri pa predstavljajo delno povrnitev sredstev, pričakovano tržno vrednost sredstev in brez pričakovanja za povrnitev sredstev (Mesojedec

in drugi, str. 99). Najpogostejši obliki financiranja socialnega podjetništva sta dolžinski in lastniški kapital. Lastniško obliko financiranja predstavljajo skladi socialnega kapitala in sredstva poslovnih angelov. Pomembne vire financiranja socialnega podjetništva predstavljajo prihodki od prodaje lastnih proizvodov ali storitev. Socialni podjetniki lahko svoje socialne projekte financirajo tudi z različnimi drugimi oblikami financiranja socialnega podjetništva, kot so socialne borze, vlaganje z učinkom, obveznice.

3.3.1 Lastniški kapital

Maximilian (2015) opredeli, da je lastniški kapital preostala terjatev ali delež najbolj podrejenega razreda vlagateljev v premoženje. Če vrednotenje sredstev presega obveznosti, je lastniški kapital pozitiven. Lastniški kapital je privlačna možnost zunanjega financiranja za socialna podjetja, ki so oblikovana kot profitni subjekti. Slednji za financiranje dejavnosti ne potrebujejo povečanja obsega podjetja, temveč imajo le negotovo izplačilo ali časovni razpored ustvarjanja prihodkov. Za razliko od dolžinskega kapitala lastniškega ni treba vrniti. Delničarji za določene nadzorne pravice nosijo celotno tveganje dejavnosti (Maximilian, 2015, str. 26). Eden od lastniških virov financiranja so **poslovni angeli**. To so zasebniki, ki pogosto z visokim premoženjem in ponavadi s poslovnimi izkušnjami neposredno vlagajo del svojega premoženja v nova in rastoča podjetja. Obstajata dve vrsti poslovnih angelov. Prva vrsta poslovnih angelov so tisti, ki v projekt vlagajo posamično, lahko pa je poslovni angel del sindikata (European Commission, brez datuma).

Naslednji vir lastniškega kapitala so **skladi tveganega kapitala**. Tvegani kapital je oblika lastniškega kapitala zasebnikov, ki je vložen v mlada podjetja ali pa v posameznike, ki imajo izvirno idejo. Ta kapital predstavlja pomemben vir financiranja v začetkih fazah razvoja ideje. Gre lastniške naložbe v gospodarske družbe, katerih vrednostnimi papirji se ne trgujejo na organiziranem trgu in za vrednostne papirje, ki se vlagajo po načelu aktivnega upravljanja (Brodnjak, 2014).

V skladu z zakonodajo tvegan kapital služi kot finančno sredstvo. Slednja oblika lastniškega financiranja lahko služi za financiranje začetnega razvoja podjetniških modelov podjetja (semenski kapital). S pomočjo tveganega kapitala se financira razvoj produktov ali storitev in začetnega trženja v okviru zagonskega kapitala. Tvegan kapital služi tudi kot razširitveni kapital, saj financira nadaljnji razvoj podjetja (npr. povečanje proizvodnih zmogljivosti, razvoj trga, produktov ali storitev) in skrbi za zagotovitev dodatnega obratnega kapitala (Brodnjak, 2014).

3.3.2 Dolžniški kapital

Dolžniški kapital je opredeljen kot kapital, ki je pridobljen z najemom posojila. Socialni podjetnik se zaveže, da bo posojilo vrnil, skupaj z zaračunanimi obrestmi. Naročniki

dolžinskega kapitala ne postanejo lastniki socialnega podjetja, temveč upniki (Maximilian, 2015, str. 26).

Dolžinski kapital je še posebej pomemben vir zunanjega financiranja za socialna podjetja, ker so strukturirana kot neprofitna. Ponudniki dolžinskega kapitala običajno prejmejo pogodbeno določen letni odstotek donosa na svoje posojilo. Obresti na dolžinski kapital morajo biti v celoti odplačane, še preden se kateremukoli dobavitelju kapitala izplačajo dividende lastniškega kapitala. Dolžinski kapital je predvsem privlačna možnost, kadar gre za dolgoročne naložbe s stabilnimi in predvidljivimi denarnimi tokovi in kadar je socialno podjetje v osnovi kreditno sposobno ter kadar je socialno podjetje sposobno plačati letne obresti (Maximilian, 2015, str. 26).

Primeri dolžinskega financiranja so krediti, hibridni krediti, mikrokrediti, različne oblike garancij, trajnostnega bančništva in vračljivih sredstev različnih javnih organizacij. Kredite je na bankah težko dobiti. Banko zanimajo informacije o dejavnosti. Na različnih spletnih straneh lahko posameznik najde vprašalnike, ki jih je potrebno izpolniti za pridobitev kredita. Podjetniški centri imajo posebne ponudbe za svoje stranke (Društvo CTRP Maribor, so.p., 2019). Mikrokrediti so eden od trendov na področju financiranja socialnih podjetij, primere le teh predstavljamo v prilogi 1.

Socialne banke imajo tri lastnosti, zaradi katerih so edinstvene v finančnem svetu. Prva značilnost je odgovornost. Te banke osebno poznajo svoje komitente. Skrbijo za odgovornost in od jemalcev kredita pričakujejo, da bodo s posojili uporabljali odgovorno. Želijo si tudi, se njihov denar vlaga pametno in etično. Ta pristop imenujejo mehki denar. Naslednja značilnost je preglednost. Socialne banke ponujajo kredite, ki so enaki kot krediti komercialnih bank. Razlika je le v investicijski ponudbi. Socialne banke ponujajo le sredstva za socialno odgovorne naložbe in sklade. Te investicije ne smejo prinašati koristi podjetjem in organizacijam v finančnem sektorju. Zadnja značilnost je trajnost. Večina klasičnih bank je osredotočena na ustvarjanje kratkoročnega dobička. Družbene banke pa se bolj osredotočajo na dolgoročne učinke denarja. Ti učinki so razvoj družbe, okolja in posameznikov (Benedikter, 2011).

Socialne banke so primerne za posameznike, podjetja ter ustanove, ki delujejo na področju socialnega varstva, zdravstva, izobraževanja, ekologije in kulture. Namen socialnega bančništva je nudenje finančnih sredstev in orodjih, s pomočjo katerih lahko socialna podjetja ohranjajo in krepijo svoje poslanstvo ter uspešno poslujejo. Poznamo dve vrsti socialnih bank. Prva oblika socialnih bank so tako imenovane socialne banke na jugu. Njihov namen je blaženje revščine. Drugo obliko pa predstavljajo etične banke. Obe skupini bank se razlikujeta glede na poslanstvo, vlaganje in organizacijsko obliko (Društvo CTRP Maribor, so.p., 2019). Primer etične banka je Triodos Bank. Gre za primer nizozemske pravične banke. Velja za največjo socialno banko. Njeno poslanstvo je dajati denar za pozitivne, družbene, okoljske in kulturne inovacije. Njena bilančna vsota je konec leta 2008 znašala 2,7 milijarde € (Benedikter, 2011).

V primeru **socialnega bančništva** gre za bančništvo, katerega cilj je pozitiven vpliv na družbo, okolje, kulturo in gospodarstvo. Družbeni vpliv socialne banke dosega preko izvajanja običajnih bančnih funkcij, računov, depozitov, kreditov ter investicij. Socialne banke ponujajo tudi mikrokredite, ki jih v manjšem obsegu ponujajo tudi konvencionalne banke. Razlika le, da socialne banke ne zahtevajo poročila o preteklem poslovanju. Cilj socialnega bančništva je pomoč podjetnikom in posameznikom k izboljšanju socialnega položaja. Glavni izziv družbenega bančništva so novi produkti in storitve. Socialne banke bodo rasle in povečevale svoj družbeni učinek. V Sloveniji le nekatere klasične banke ponujajo produkte in storitve, ki spadajo pod trajnostno bančništvo (Društvo CTRP Maribor, so.p., 2019). GABV je globalno združenje socialnih bank. Ustanovilo ga je 12 socialnih bank. Zavezništvo je bilo ustvarjeno v prepričanju, da je mogoče nastaviti trende za spreminjanje meja klasičnih financ in prispevati k rasti ter razvoju družbenih inovacij v finančnem sektorju. Glavni cilj tega združenja je zagotovitev mehanizmov socialnega financiranja. Financirajo pa se tudi razvojne pobude, ki temeljijo na skupnosti. Socialne podjetnike pa oblikujejo trajnostne in okolju prijazne poslovne modele (Benedikter, 2011).

Veliko je zanimanja na področju socialnega bančništva in socialnih financ. Ustanovili so številne nove organizacije kot npr. Skoll center za socialno podjetništvo na poslovni šoli Said Univerze v Oxfordu. Tudi v Nemčiji najdemo primer inštitut za socialno bančništvo. S pomočjo slednjih organizacij želijo, krepiti izobrazbo o socialnem bančništvu in socialnih financah (Benedikter, 2011).

3.3.3 Druge oblike financiranja socialnega podjetništva

Nepovratna sredstva je mogoče pridobiti iz javnih sredstev, ki jih nudijo država in lokalne skupnosti, ter iz sredstev Evropske unije in različnih drugih finančnih institucij. Pomemben vir nepovratnih sredstev predstavljajo evropski skladi. Evropski socialni sklad (ESS+) je eden izmed pomembnih virov financiranja za spodbujanje socialne ekonomije in socialnih inovacij. Na področju Evropske unije bo Evropska komisija podprla nadsocialno sodelovanje, ki vključuje namen pospeševanja socialnih inovacij. Med pomembnimi mehanizmi je tudi Evropski kohezijski sklad, ki skrbi za financiranje projektov na področju okolja (Evropski parlament, brez datuma).

Kohezijski sklad je eden od Evropskih strukturnih instrumentov, ki je voljo od leta 1994. Ta sklad pomaga zmanjševati ekonomska in socialna neskladja ter stabilnost gospodarstva. Financira 85% odstotkov upravičenih izdatkov večjih projektov s aktivnostmi okoljske in prometne infrastrukture. Kohezijski sklad je primeren za najmanj razvite države članice EU, kjer je bruto domači proizvod na prebivalca znaša manj kot 90 % povprečja EU. Okoljski projekti so upravičeni do sredstev iz Kohezijskega sklada. S pomočjo sklada se financirajo projekti s dejavnostmi, kot so ravnanje s komunalnimi odpadki, čiščenje odpadnih voda, oskrba s pitno vodo ter področje učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije (Brodnjak, 2014).

Obstajajo tudi številni novi pristopi glede financiranja socialnih podjetij. Eden izmed načinov je tako imenovano **množično financiranje** (angl. Crowdfunding). Množično financiranje je oblika zbiranja denarja za financiranje projektov. Pogosteje je uporabljeno za rastoča podjetja (European Commission, brez datuma).

Socialni podjetniki lahko financirajo svojo dejavnost preko **javno-zasebnih partnerstev**. Ta partnerstva predstavljajo zasebna vlaganja v javne projekte. Služijo pa lahko tudi, kot javno sofinanciranje zasebnih projektov, če so ti v družbenem interesu. Delujejo na področjih izgradnje, vzdrževanja ali pa upravljanje javne infrastrukture. Za javno-zasebna partnerstva so značilne tri ključne značilnosti (Društvo CTRP Maribor, so.p., 2019).

Prva značilnost je, da gre za idejo oziroma projekt, ki mora biti javnem interesu. Ta interes opredeli javni partner na nivoju države (vlada) ali na občinski ravni (občinski svet). Druga značilnost je ekonomičnost projekta. Zadnja značilnost pa je navezuje na sprejemanje dela tveganja (Društvo CTRP Maribor, so.p., 2019).

Donacije so različne vrste izplačil v denarju, ki so lahko namenjene za humanitarne, socialne, dobrodne ter tudi zdravstvene namene. Lahko predstavljajo tudi davčno nepriznan strošek (Računovodski servis Biro Bonus, brez datuma). **Sponzorstvo** je dejansko plačilo za neko opravljanje storitev, ki je lahko oglaševanje ali promocija (Računovodski servis Biro Bonus, brez datuma).

Delujejo tako, da jih ena stranka izplača drugi brez pričakovanega povračila. Običajno donacije dajejo vladne agencije, dobrodne fundacije in skladi ali pa subjekti zasebnega sektorja. Prejemniki tovrstne oblike financiranja so pogosto neprofitne organizacije in izobraževalne ustanove, pa tudi posamezniki in podjetja. Slednji model financiranja socialnih podjetij je tudi eden od najpogostejših. Prednost donacij je zagotavljanje kapitala brez dodatnih stroškov. Donacije pa imajo tudi številne slabosti. Ponavadi so vezane na projekt, ne vključujejo pa splošnih stroškov, stroškov poslovnega razvoja in ne zagotavljajo popolne dodelitve notranjega kapitala. Običajno so omejene na obdobje od 3 do 5 let in so zelo dragocene za začetek (Maximilian, 2015, str. 26).

Filantropski skladi združujejo načela tveganega kapitala s cilji klasične filantropije. V snovi gre za način doniranja, katerega cilj je doseči družbeni učinek in finančni donos. Gre tudi za obliko vlaganja z učinkom, ki pogosto uporablja tveganega kapitala. Cilj filantropskih skladov je pomoč organizacijam, ki se ukvarjajo z reševanjem družbenih in okoljskih problemov. EVPA je združenje, ki vključuje organizacije, povezane s tvegano filantropijo in socialnimi naložbami po vsej Evropi. Združenje je bilo ustanovljeno leta 2004. V ospredje postavlja socialne naložbe za doseganje družbenega vpliva. Združenje sestavljajo investitorji socialnih naložb, socialni vlagatelji, fundacije, skladi za vplivne naložbe in podjetja za strokovne storitve, banke in poslovne šole. Trenutno ima društvo več kot 280 članov iz 30 držav (AVPN, brez datuma).

Pomembno vlogo pri financiranju socialnih podjetij pa imajo tudi podjetniški inkubatorji in pospeševalniki. Slednji zagotavljajo ustrezno mentorstvo in strokovno znanje z različnih področij. Podjetniški inkubatorji so organizacije, ki socialnim podjetjem ponudijo različne oblike svetovanja o zagonu ali pospeševanju delovanja. Predstavljajo tudi enega izmed členov podjetniškega ekosistema za socialna podjetja. Evropski socialni inkubator ima sedež v Parizu (Slovenski forum socialnega podjetništva, brez datuma). Primer socialnega inkubatorja predstavljamo v prilogi 2.

4 PRIMERJAVA FINANCIRANJA FRANCOSKIH IN SLOVENSkih SOCIALNIH PODJETNIKOV

4.1 Socialno podjetništvo v Franciji in njegovo financiranje

Franosko socialno podjetništvo je deluje po načelu socialnega in solidarnostnega gospodarstva. To je gibanje, ki si prizadeva spremeniti družbeni in gospodarski sistem ter v ospredje postaviti načela solidarnostnega gospodarstva. Med njimi uvaja ravni solidarnosti znotraj gospodarskih dejavnosti, podjetij in organizacij, ki vključujejo poslovne, tržne in javne politike (Babič in Dabič Perica, 2018, str. 10).

V Franciji imajo tudi lastne poslovne in zaposlitvene zadruge, ki so v prvi vrsti namenjene predvsem tistim, ki želijo prvič ustanoviti lastno podjetje v Franciji. Posameznike usposablja z vidika različnih kompetenc in znanj, ki so ključna pri vodenju lastnega podjetja. To so predvsem znanja s področja poslovnega prava, računovodstva ter tudi trženja. V Franciji je mogoče zaznati program za pomoč pri zaposlitvi ranljivih skupin. Insertion je eno od podjetij, ki rešuje prav slednji problem, saj usposablja posameznike. Vključujoče podjetništvo je v Franciji zelo dobro urejeno. Listina o zavezi mladih (fran. Le Contrat d'engagement jeune) je dogovor, namenjen mladim med 16. in 25. letom starosti, ki so v negotovem položaju (npr. nimajo stalne zaposlitve, ne študirajo (Neet), imajo nizke dohodke). Za preprečevanje brezposelnosti mladih jim ponujajo finančno pomoč do 520 evrov za lažje iskanje zaposlitve (OECD, 2022).

4.1.1 Pravni okvir socialnega podjetništva v Franciji

Zakon o socialnem in solidarnostnem gospodarstvu je bil v Franciji sprejet leta 2014. Nastal je z namenom, da bi se odzvali na želje komercialnih ustvarjalcev SSE na podlagi evropske pobude za socialno podjetništvo (OECD, 2022).

V večini je do sredstev socialne in solidarnostne ekonomije upravičeno predvsem splošno prebivalstvo. Kot navaja Technopolis group (2018), naj bi bila sredstva za brezposelne za 46 % višja od povprečja EU. Manj pozornost dajejo otrokom in invalidom. Glavni dejavnosti francoskih socialnih podjetnikov sta izobraževanje in razvoj večšin, ki so pomembne za

vključevanje v delo. V Franciji obstajajo vse vrste organizacij socialnega podjetništva. Glede na raziskavo, opravljeno s strani Technopolis group (2018), je razvidno, da so v Franciji nekoliko bolj zastopana velika podjetja. Njihov delež znaša 53 %. Eden od ukrepov solidarnostnega in socialnega gospodarstva je tudi finančna pomoč za brezposelne osebe (fran. Revenue de Solidarite Active), ki so brez prispevkov za zaposlovanje ali pa imajo nizkedohodke. Do te finančne pomoči so upravičeni tudi begunci, osebe brez državljanstva, upravičenci do začasne zaščite (Réfugiés.info, 2022). Številna podjetja socialne ekonomije so ne glede na pravno obliko upravičena do ESUS akreditacije. Pogoji, ki jih morajo izpolnjevati socialna podjetja morajo izpolnjevati tri cilje. Prvi cilj podjetij mora biti generiranje družbene koristi (trajnostni razvoj, teritorialna kohezija, zaposlovanje ranljivih skupin), ta cilj mora biti zabeležen v statutu organizacije. Drugi cilj je, da mora podjetja imeti plačno politiko. Zadnji cilj pa se navezuje na doseganje bremena družbene koristi, ki vpliva na izkaz poslovnega izida Socialna podjetja morajo finančne presežke prednostno nameniti za socialno poslanstvo in obvezne rezerve. Zavrtniti pa morajo pogajanja o delnicah na kapitalskih trgih in izvajati pravično plačno politiko s plačno lestvico od 1 do največ 10, kot je predpisana v zakonu iz leta 2014 (Petrella in Richez Battesti, 2020, str. 24). Davčne olajšave, ki jih lahko uporabijo francoska socialna podjetja, prikazujemo v prilogi 3.

4.1.2 Socialna podjetja v Franciji

Eden od subjektov so tudi **socialne usmerjene zadrug**. V Franciji najdemo različne tipe socialnih usmerjenih zadrug, kot so delavske zadrug, poslovne in zaposlitvene zadrug ter zadrug s kolektivnim interesom. **Poslovne in zaposlitvene zadrug** so zadrug, ki prispevajo k razvoju podjetij in ustvarjanju novih delovnih mest. To so posebne vrste kooperativnih in participativnih zadrug. Preko te oblike se novemu podjetniku zagotovi pravni okvir z pogodbo, ki vključuje zaposlitev za nedoločen čas in socialno zaščito. zadruga poskrbi tudi za računovodsko in upravno plat dejavnosti. **Zadruga s kolektivnim interesom** je tip zadrug, ki je posebej primeren za uresničevanje družbenih ciljev. Osredotočajo se na zadovoljitev javne koristi. na trgu delujejo kot delniške združbe ali pa družbe z omejeno odgovornostjo. Naslednji subjekt socialne ekonomije so **vzajemne družbe**, ki so v obliki prostovoljnih skupin oseb, katerih glavni namen je zadovoljevanje potreb njihovih članov. Zagotavljajo dostop do zdravstvenih in socialnih storitev. Pri svojem delu upoštevajo načelo solidarnosti med člani in njihovo sodelovanje pri vodenju podjetja. upravljanje teh družb poteka demokratično. člani, ki volijo svoje predstavnike ne sodelujejo pri razdelitvi dobička in premoženja (Petrella in Richez Battesti, 2020, str. 73). Zadnji subjekt socialne ekonomije predstavljajo **fundacije**, ki delujejo, kot neprofitne organizacije. Njihovo delovanje financirajo donatorji. glavna dejavnost je financiranje projektov s socialnimi cilji. Kot na primer domovi za ostarele (Petrella in Richez Battesti, 2020, str. 73).

Združenja so v Franciji pravno priznana od leta 1901. Združenja se ustanovi, če ima podjetje vsaj enega plačanega delavcem in najmanj 25 % tržnih virov, ki prihajajo iz prodaje

blaga in storitev. Leta 2014 je imelo le 12 % združenj vsaj enega plačanega delavca. Večina združenj ne izpolnjuje ekonomsko merilo (Petrella in Richez Battesti, 2020, str. 24).

Primer francoske zadruga opisujemo v prilogi 4. **Socialna podjetja za vključevanje v delo** so bila ustanovljena konec sedemdesetih let prejšnjega stoletja. V Franciji danes najdemo štiri vrste WISE. Glavni cilj teh podjetij je vključevanje brezposelnih oseb na trg. Leta 2017 so preko programa WISE zaposli ali podaljšali delovno razmerje 136.000 osebam. Merili za ustanovitev sta 25 % tržnih virov iz njihovega proračuna in dimenzija participativnega upravljanja (Petrella in Richez Battesti, 2020, str. 73).

4.1.3 Podporno okolje za razvoj socialnega podjetništva v Franciji

Subjekte francoskega podpornega okolja za socialna podjetja predstavljajo zakonodajalci, organizacije (skrb za promocijo socialnega podjetništva, podelitev potrdil za socialna podjetja), združenja (povezovanje in mreženje) in ponudniki finančnih virov. Pomembni subjekti socialnega podjetništva v Franciji so Ministrstvo za solidarnost in ekološki prehod, Višji svet za socialno in solidarnostno gospodarstvo ter Nacionalni svet regionalnih zbornic socialnega gospodarstva. Pomembno vlogo pri mreženju in promociji socialnega podjetja ima Gibanje socialnih podjetnikov. Kot pomembnega finančnega ponudnika pa izpostavljam javni sklad Caisse de detos (Petrella in Richez Battesti, 2020, str. 73).

Ko gre za podporo na nacionalni strani je pomemben subjekt Ministrstvo za ekologijo in varnostno okolja ter solidarnostni prehod. To ministrstvo je razpisalo vladni projekt, ki so ga poimenovali Francoski učinek. S tem projektom se želeli spodbujati socialne inovacije in družbeno inovativnost. Viri za financiranje socialnih podjetij na državni ravni lahko socialni podjetniki dobijo preko javni skladov, evropskih strukturnih skladov in socialnih naložb. Z zakonom o solidarnostni in socialni ekonomiji so natančno opredelili financiranje socialnih podjetij. Vzpostavili so tudi finančna orodja in sheme za krepitev socialnih naložb (Petrella in Richez Battesti, 2020, str. 73). Podrobnejše primere financiranja socialnih podjetnikov prikazujemo v prilogi 5.

Ko gre za podporo na lokalni strani so pomembni subjekti departmaji, občine in regije. Regije so nastale leta 1972. S tem so bile odpravljene nadzorne pristojnosti države nad delovanjem lokalnih oblasti. Z zakonom o teritorialni reformi so določili 22 regij in 13 metropolitanskih regij. S tem so želeli krepiti zmogljivost regionalnih vladnih enot v Franciji. Ta razširitev vpliva na področje gospodarskega razvoja, turizma, razvoj podjetij in poklicnega usposabljanja (European Committee of Region, brez datuma).

Lokalni organi skupaj z lokalnimi zbornicami SSE in organizacijami SSE oblikujejo lokalno strategijo za razvoj socialnega in solidarnostnega gospodarstva. Regionalni organi lahko sklenejo pogodbe z oddelki, občinami ali javnimi zavodi za medobčinsko sodelovanje z namenom razvijanja skupne strategije v korist ESS. Lokalno podporo, ki jo lahko francoski socialni podjetniki dobijo prikazujemo v prilogi 6.

4.1.4 Financiranje socialnega podjetništva v Franciji

Solidarnostno financiranje je bilo ustanovljeno pred tridesetimi leti. Finansiol Label je edina oznaka solidarnostnega financiranja. Znak se podeljuje vsem solidarnostnim varčevalnim mehanizmom, ki jih ponujajo banke, naložbeni skladi, zavarovalnice, vzajemni skladi. S pomočjo znaka se lahko lažje prepozna financiranje projektov, ki so povezani s socialnimi in okoljskimi vplivi. Solidarnostno financiranje socialnim podjetjem omogoča, da povečajo svoj obratni kapital. Nekatere dejavnosti teh podjetij zahtevajo visoka sredstva, ki so zlasti značilna v sektorju nepremičnin in pri poslovanju z zemljišči (United Nation, brez datuma). Če se želijo socialni podjetniki izkoristiti to obliko financiranja moramo najprej pridobiti upravni pečat. Podjetja morajo upoštevati številna merila, kot so trajnostni poslovni model, nekotiranje na borzi, osnovni namen podjetja mora biti povezan z družbeno usmerjeno dejavnostjo. Pod slednjo vključujemo reševanje problemov z vidika zaposlovanja ranljivih skupin in brezposelnih oseb (FAIR, brez datuma).

Investicijska družba (France Active) je družba, ki financira združenja in solidarnostna podjetja z družbeno koristjo. Prednost daje socialnim projektom, ki ustvarjajo delovna mesta. Finančna podpora je v obliki participativnih posojil. Leta 2018 so razpisani 306 milijonov € finančnih sredstev za pomoč socialnim podjetjem. S pomočjo te finančne spodbude je bilo financiranih 7500 socialnih projektov (Petrella in Richez Battesti, 2020, str. 73).

Zadružne banke so eden od primerov financiranja za socialna podjetja v Franciji. Teh je v Franciji zelo veliko. Primeri zadružnih bank so Credit Cooperatif, Credit Agricole, Credit Mutuel. Najpogostejša oblika financiranja je posojilo. Pomemben pomen za socialna podjetja ima banka Credit Cooperatif. Ta banka daje prednost projektom družbenim in okoljskim koristi (Petrella in Richez Battesti, 2020, str. 73).

Konvencionalne banke so vse bolj ozaveščene o konceptu socialnega gospodarstva. Primere konvencionalnih bank, ki spodbujajo socialno podjetništvo najdemo tudi v Franciji. Tak primer je klasična banka BNP Paribas, ki ima posebno ekipo zaposlenih, ki se izključno ukvarjajo s socialnih podjetništvom. Med letoma 2013 in 2015 so razpisali finančne naložbe v višini 200 milijonov € (Petrella in Richez Battesti, 2020, str. 73).

Družinske pisarne imajo tudi aktivno vlogo pri organizacijah socialnega podjetništva v Franciji. Samo v Parizu je vsaj 24 družinskih pisarn. Nekatere med njimi so ukvarjajo z naložbami z družbenim učinkom (Petrella in Richez Battesti, 2020, str. 73).

Finančna sredstva za socialna podjetja v Franciji so v obliki subvencij, nepovratnih sredstev, posojil, lastniškega kapitala in množičnega financiranja. Francoska socialna podjetja najbolj povprašujejo po posojilih in subvencijah. Redko pa posegajo po lastniškem kapitalu npr. tveganem kapital (Petrella in Richez Battesti, 2020, str. 73).

4.2 Socialno podjetništvo v Sloveniji in njegovo financiranje

Socialno podjetništvo je v Sloveniji vezano na širši pojem socialne ekonomije. Socialno ekonomijo sestavljajo zasebne nevladne organizacije, fundacije, ki proizvajajo tržne in netržne produkte ali storitve (Bradač Hojnik, 2020, str. 6).

Socialno podjetništvo v Sloveniji povezujemo z opravljanjem neprofitne dejavnosti. Glavni cilj slovenskega socialnega podjetništva je prinašanje koristi skupnosti in posameznim ranljivim skupinam. Glavne dejavnosti socialnega podjetništva v Sloveniji so varovanje invalidov, skrb za okolje in naravo, družbeno in družinsko varstvo ter zeleno gospodarstvo in trajnostna sredstva energije. Druge dejavnosti pa so ohranjanje naravne in kulturne dediščine, krepitev lokalnih skupnosti ter spodbujanje zaposlitev ranljivih skupin (5. člen ZSocP).

4.2.1 Pravni okvir za socialna podjetja v Sloveniji

V Sloveniji so področje socialnega podjetništva opredelili preko Zakona o socialnem podjetništvu, ki je začel veljati 1. januarja 2012. V njem so jasno predstavljeni cilji in načela socialnega podjetništva, dejavnosti in pogoji, ki jih morajo posamezna podjetja upoštevati, če želijo pridobiti status socialnega podjetja. Predstavljene so tudi spodbude za razvoj socialnega podjetništva, sodelovanje socialnih partnerjev in različnih organizacij civilne družbe (Evropska komisija, 2020). Zakon o socialnem podjetništvu opredeli socialno podjetje kot nepridobitno pravno osebo, ki pridobi status socialnega podjetja in je lahko v obliki društva, zavoda, ustanove, gospodarske družbe, zadruga, evropske zadruga ali pa v obliki drugih pravnih oseb zasebnega prava, ki jim glavni cilj ni pridobivanje dobička ter se njihovo premoženje ne deli na podlagi pridobljenega presežka prihodkov nad odhodki (8. člen ZSocP).

Leta 2018 so v Sloveniji spremenili Zakon o socialnem podjetništvu, s čimer so želeli odpraviti številne omejitve za pravne osebe na področju vključevanja invalidov, delovanja socialnih podjetij, obveznosti zaposlovanja prikrajšanih skupin. Uvedli so tudi 100 % nedobičkonosno delovanje za vsa socialna podjetja. Odpravili pa so tudi razlikovanje med podjetjem tipa A in tipa B (Rakar in Kolarič, 2019, str. 61). Davčne olajšave, ki jih lahko uporabljajo slovenska socialna podjetja, prikazujemo v prilogi 7.

4.2.2 Socialna podjetja v Sloveniji

V Sloveniji socialno ekonomijo sestavljajo subjekti, kot so socialna podjetja, zadruga, nevladne organizacije, invalidska podjetja, zaposlitveni centri, vzajemne družbe. Socialna podjetja nastopajo na slovenskem trgu v obliki gospodarskih družb, nevladnih organizacij, ki imajo status socialnega podjetja. V Sloveniji poznamo dve obliki zadrug, zadruga z omejeno odgovornostjo in zadruga neomejeno odgovornostjo. Nevladne organizacije pa v

Sloveniji predstavljajo predvsem društva, zavodi, ustanove (Babič in Dabič Perica, 2018, str. 25).

Na podlagi podatkov Ministrstva za gospodarstvo in tehnologijo je bilo v Sloveniji do 14. 6. 2023 ustanovljenih 267 socialnih podjetij. Pravnoorganizacijske oblike socialnih podjetij v Sloveniji na podlagi evidence socialnih podjetij so društva (64 podjetij), družbe z omejeno odgovornostjo, zadruga in zavodi (Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport, 2023).

4.2.3 Podporno okolje za razvoj socialnega podjetništva v Sloveniji

Ekosistem za podporo socialnim podjetjem v Sloveniji je v grobem sestavljen iz več dejavnikov, ki delujejo na treh različnih ravneh: državna raven, lokalna raven in podporna raven preostalih organizacij, ki se ukvarjajo s pomočjo in socialno vključenostjo socialnih podjetij (Rakar in Kolarič, 2019, str. 56). Slovenski podjetniški ekosistem za socialna podjetja je sestavljen iz treh ključnih sektorjev. Javni sektor je sestavljen iz lokalnih skupnosti (občine, krajevne skupnosti, četrtne skupnosti), registrskih organov, združenj, javnih zavodov, javnih agencij, javnih skladov, univerz, fakultet, kariernih centrov. Zasebni sektor pa je sestavljen iz zasebnih izobraževalnih ustanov, skladov in bank. Zadnji sektor pa predstavlja tako imenovani tretji sektor, ki ga sestavljajo ranljive skupine, lokalno okolje, subjekti socialne ekonomije, organizacije socialne ekonomije ter tudi civilna družba (Babič in Dabič Perica, 2018, str. 40–41). Glavni podjetniški ekosistem je v Sloveniji zgrajen iz organizacij, kot so zakonodajalci, podporne mreže organizacij, finančni posredniki in raziskovalci. Zakonodajno oblast za socialna podjetja predstavljajo Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologije, Svet socialne ekonomije, Ministrstvo za javno upravo, kabinet predsednika Vlade RS, občine (Babičeva in Dabič Perica, 2018, str. 40–41).

Podjetniški ekosistem socialnih podjetij za socialno podjetništvo vključuje Društvo socialne Slovenije, Socialni inkubator, Center za socialno podjetništvo v okviru Univerze v Ljubljani, Fakulteto za družbene vede, Fundacijo Prizma, Inštitut za razvoj družbene odgovornosti in Fakulteta za socialno delo. Finančni posredniki za področje socialnega podjetništva pa predstavljajo Sklad 05, banke (Sparkasse, Deželna banka, Intesa Sanpaolo) ter Fundacija Prizma (Rakar in Kolarič, 2019, str. 57–58). Ostali podjetniški ekosistem za razvoj socialnega podjetništva v Sloveniji predstavljajo organizacije in portali, kot so točke Vem, podjetniški inkubatorji, razvojni inštituti, lokalne skupnosti. Slednji nudijo različne storitve za socialna podjetja, kot so hiter razvoj in storitve svetovanja glede začetnih virov financiranja. Ko gre za podporo na nacionalni strani so pomembni subjekti socialnega podjetništva Ministrstvo za delo in družino ter socialne zadeve, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo ter Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje.

Ministrstvo za delo in družino ter socialne zadeve je v letu 2015 namenilo 8,3 milijona € za financiranje socialnih podjetij. Financiral je tudi razpis za razvoj socialnega podjetništva v višini 1,7 milijona €. Osredotočili so se na financiranje izobraževanja in zaposlovanja

ranljivih skupin. Podprli so 9 projektov vsakega v višini 250.000€ (Babič in Dabič Perica, 2018, str. 53).

Ministrstvo za gospodarstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo je ponudilo finančno spodbudo pri iniciativi reševanja podjetja v težavah skozi združne rešitve. Podjetju Polzela so ponudili državno pomoč v višini 20.000€ za vzpostavitev programa serije nogavic iz eko konoplje in naravnih materialov. Leta 2015 razpisalo program za spodbujanje konkurenčnosti Maribora s širšo okolico. Preko tega programa so financirali 10 delovnih prostorov, kjer se izvajajo podporne storitve za socialna podjetja. Finančna sredstva so znašala 301.486,00 €. Leta 2016 ponudilo javni razpis za start-up socialna podjetja in mladinske zadrug. Razpisana sredstva so nanašala 1.907.824,86 €. Financiranje je potekalo v dveh sklopih. Sklop A se je nanašal na financiranje zagonske faze socialnih podjetij. Sklop B pa na financiranje zagonske faze mladinskih zadrug. Leta 2017 je razpisalo finančna sredstva preko programa za dostop do zaposlitev socialne ekonomije. Finančna sredstva so znašala v višini 195.402,00 € (Babič in Dabič Perica, 2018, str. 53). Preko tega programa so financirali delovanje dveh socialnih podjetij. Zadnji pomembni javni razpis je razpis za izbor operacij za učne izdelovalne laboratorije (Babič in Dabič Perica, 2018, str. 53). Razpisali so finančna sredstva v višini 1.855.350,00 €. Ministrstvo za gospodarstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo je razpisalo še druge razpise za financiranje socialnih podjetij (Babič in Dabič Perica, 2018, str. 53).

ZRSZ je razpisalo program financiranja socialnega podjetništva v višini 3,3 milijona €. V leta 2018 je bil tudi izvajalec učnih delavnic za težko zaposeljive osebe. Učne delavnice so bile namenjene za zaposlitvene centre, invalidska podjetja in socialna podjetja (Babič in Dabič Perica, 2018, str. 53).

Ko gre za podporo na lokalni ravni so prakse financiranja in spodbujanja socialnega podjetništva zelo raznolike. Posebni razpisi za socialna podjetja na ravni občin so redki. Prva javna razpisa sta javni razpis za sofinanciranje izvajanja programov socialnih podjetij in javni razpis za spodbujanje socialnega podjetništva. Javna razpisa sta bila sofinancirana preko dveh občin. To sta občini Murska Sobota in Beltinci. Višina prvega javnega razpisa je znašala 10.000 €. Medtem ko višina drugega razpisa znaša 15.000 €. Socialna podjetja lahko brezplačno dostopajo do občinskih nepremičnin za njihov namen dejavnosti (Rakar in Kolarič, 2019). Pomemben zakon na tej strani je Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti. Slednji zakon določa, da samoupravne lokalne skupnosti lahko brezplačno oddajajo svoje poslovne prostore za socialna podjetja za obdobje do 3 let. Preko programa za socialno podjetništvo so delno spodbudili občine k oddaji poslovnih prostorov v brezplačni najem (Rakar in Kolarič, 2019, str. 61).

4.2.4 Financiranje socialnega podjetništva v Sloveniji

V Sloveniji poznamo različne oblike financiranja za socialne podjetnike. V prvi vrsti so to javni skladi, zasebni skladi in evropski skladi (Brodnjak, 2014). Trg socialnih naložb v

Sloveniji ni razvit. Javni sektor pa zagotavlja večino finančnih virov. Leta 2012 je bil ustanovljen prvi **zasebni sklad za naložbe z učinkom**. Zunanja oblika financiranja je organizirana preko dveh virov. Prvi vir predstavljajo finančni mehanizmi, ki delujejo v okviru programa Good Exchange s podporo skupnosti zasebnih združenj. Drugi vir pa predstavljajo manjše spodbude zagonskega sklada v okviru socialnega inkubatorja KNOF. V slovenski finančni mreži je nekaj virov spodbud bank in fundacij, ki so začela dajati finančno podporo za socialna podjetja. Fundacija Unicredit je začela izvajati program Finančne nagrade za najboljša socialna podjetja, ki so v obliki finančne pobude bančnega sektorja. Razpis je znašal 60.000 €. Naslednji finančni vir za socialna podjetja so **etične banke**. Slovenska socialna podjetja postanejo komitenti etičnih bank. V Sloveniji etične banke še nimamo (Rakar in Kolarič, 2019, str. 61).

5 REZULTATI RAZISKAVE MED OBEMA DRŽAVAMA

V Sloveniji smo socialno podjetništvo začeli z uvedbo Zakona o socialnem podjetništvu, ki je bil uradno sprejet leta 2011. V Franciji je glavni zakon na področju socialnega podjetništva Zakon o socialnem in solidarnostnem podjetništvu. Ta predstavlja novi koncept socialnega podjetništva, ki ne vključuje samo klasične subjekte. Temveč združuje različne organizacije pod imenom SSE, preko katerih želi olajšati vrnitev dolgotrajno brezposelnih oseb. Podjetja lahko preko tega zakona lažje dostopajo do virov financiranja. To je prvi vključujoči zakon, ki določa skupni okvir, ki zajema več organizacij z različnimi pravnimi statusi. Financiranje je mogoče že v začetnih faz in sicer preko sklada za socialne inovacije, ki deluje v okviru javne investicijske banke BpiFrance. Ta sklad je predvsem namenjen podjetjem, ki imajo težave pri pridobivanju finančnih sredstev pod običajnimi pogoji. Leta 2015 je razpisala posojilo brez jamstva v višini do 100.000 €, ki bil je v prvi vrsti namenjeni socialnim podjetjem. Zakon ustvarja vzajemne in skupne razvoje certifikate. Javni in zasebnimi deležniki so ustanovili sklad NovESS. Ta sklad nudi razpis v višini 100 milijonov € in je namenjen za podporo podjetjem SSE. Francoski socialni podjetniki imajo možnost izbrati tako javne kot tudi zasebne vire financiranja. Javno dostopne vire financiranja lahko socialni podjetniki dobijo preko evropskih skladov. Delež teh virov znaša 1 % skupnih prihodkov. Javne vire financiranja je v Franciji mogoče pridobiti tudi preko države, regij ali pa preko občin. Zasebne vire financiranja pa predstavljajo skladi tveganega kapitala, teh je v Franciji kar nekaj. Kar nekaj francoskih socialnih podjetij dobi sredstva tudi preko platform množičnega financiranja. Nekateri pa dobijo finančna sredstva tudi preko poslovnih angelov. V Franciji imajo tudi različne oblike financiranja socialnih podjetij, kot so združne banke in družinske pisarne. Sam proces financiranja socialnega podjetništva ima v Franciji že dolgo tradicijo in se je začel v osemdesetih letih prejšnjega stoletja. V Franciji v prvi vrsti skrbijo za začetno podporo socialnega podjetništva. Za socialne podjetnike v Franciji organizirajo različne šole za socialne podjetnike, kjer jih ozaveščajo o različnih oblikah podpore, kot sta poslovno načrtovanje in najemanje poslovnih prostorov. V Franciji socialna podjetja delujejo pod oznako ESUS. Lokalna podpora za socialna podjetja je v Franciji zelo dobro oblikovana. Francoski sistem lokalne podporne sheme deluje v okviru treh ravneh lokalne

uprave. Kot prednost bi izpostavila tudi organizacije IEA, preko katerih francosko socialno podjetništvo spodbuja zaposlitev dolgotrajno zaposlenih oseb. Program WISE je rešitev za problematiko zaposlovanja dolgotrajno zaposlenih oseb. Slovensko socialno podjetništvo je v primerjavi z francoskim manj razvito. Malo je finančnih virov za socialne podjetnike. Glavni podporni organ za nacionalni strani je Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo. Ta si prizadeva za vzpostavitev in delovanje regionalnih mrež. Ponuja nepovratna sredstva za zagonsko fazo socialnih podjetij, ki so v obliki investicijskih socialnih skladov, mikrokreditov in mikrofinanciranja. Slovensko socialno podjetništvo se pretežno financira preko Evropskih strukturnih skladov. Ti skladi so Evropski socialni sklad, Evropski sklad za regionalni razvoj in Evropski kohezijski sklad. Namenjeni so državam z manjšo stopnjo razviti socialnega podjetništva. Na ravni občini pa obstajajo tudi številni razpisi, ki so voljo za socialna podjetja. Finančni viri so v obliki subvencij in garancij. Obstajajo tudi številni programi za razvoj podjetništva. Socialna podjetja lahko pridobijo pomoč preko neposrednih finančnih sredstev državnega proračuna. Večina bremena z vidika financiranja socialnega podjetništva je prepuščena lokalnim posrednikom. Slovenski socialni podjetniki po večini uporabljajo javne vire financiranja. Težavo pa opažajo predvsem pri zasebnih virih financiranja, teh je namreč v Sloveniji omejeno, saj banke socialna podjetja obravnavajo kot bolj tvegana.

6 PRIPOROČILA ZA OBLIKOVALCE EKONOMSKE POLITIKE IN PODJETNIKE

Menim, da Slovenija premalo spodbuja socialno podjetniško kulturo. Tukaj imam predvsem v mislih državo. Nacionalna oblast ima veliko moč pri spodbujanju socialnega podjetništva. Sama promocija socialnega podjetništva je v Sloveniji nizka. Po mojem mnenju menim, da je država na tem področju naredila premalo. Večina vodstvenih kadrov je premalo izobražena o samem konceptu tovrstne oblike podjetništva. Socialno podjetništvo je mogoče kot predmet poslušati na Ekonomski fakulteti, in sicer na podiplomski ravni. Fakulteta za družbene vede pa vsebine socialnega podjetništva uvaja že na dodiplomski smeri. Kulturo socialnega podjetništva bi lahko krepili preko različnih podjetniških delavnic, medijev, izobraževanj v srednjih šolah in na fakultetah. Primer dobrega reševanja primera lahko najdemo v Franciji. Francija je država, v kateri imajo zelo dobro urejeno mladinsko in žensko podjetništvo. V Franciji lahko socialni podjetniki poiščejo pomoč že v začetnih fazah razvoja socialnega podjetništva. Za bodoče socialne podjetnike organizirajo šole socialnega podjetništva. Mladim z nizkimi dohodki ponujajo finančno pomoč za lažje iskanje prve zaposlitve. Eno od mojih priporočil je tudi, da Slovenija spremeni davčno zakonodajo za socialna podjetja. Na tak način, bi socialnim podjetnikom oljšati ustanovitev in zagon socialnega podjetja. Poleg tega bi lahko ponujali različne davčne oprostitve za družbene inovacije kot pomoč v začetni fazi razvoja socialnih inovacij. Francija ponuja različne davčne oprostitve za družbene inovacije. Sedanje davčne olajšave niso namenjene za socialna podjetja. Ta oblike olajšav so primerne zgolj za neprofitne organizacije. Menim, da

bi morala Slovenija bolj konkretno sprejeti katere so davčne olajšave, ki so primerne za socialna podjetja. V Franciji imajo posebne davčne olajšave, ki so primerne za socialna podjetja. V Sloveniji je v ospredju zunanje financiranje, ki ga je mogoče pridobiti preko skladov Evropske unije. Pri večini razpisov so bolj uspešna mala in srednja velika podjetja kot socialna in nova podjetja, ki šele začenjajo svojo poslovno pot na trgu. Banke pa socialne podjetnike velikokrat jemljejo za preveč tvegana podjetja z vidika vračanja posojil. Socialna podjetja morajo pred fazo ustanovitve zagona podjetja vključiti tudi različne oblike financiranja. Mladim socialnim podjetnikom bi morali predstaviti nove načine financiranja, kot je npr. množično financiranje. Ta oblika financiranja bi lahko predvsem mladim socialnim podjetjem v Sloveniji omogočila, da bi na enostaven način prišla do začetnih sredstev za financiranje svojega podjetja. Poleg tega bi potencialnim uporabnikom že predstavila svojo idejo in tako začela s testiranjem. V Franciji pa je ključen vir financiranja preko trga finančnih naložb. Zelo dobro imajo tudi razvito solidarnostno financiranje. Francija velja tudi za investitorjem prijazno državo. Obstajajo številni filantropski skladi, ki financirajo predvsem zagonska podjetja v začetnih fazah razvoja. Socialni podjetniki lahko sredstva pridobijo preko pravične banke, ki deluje v okviru nizozemske pravične banke. Pravične banke v Sloveniji še ni. Eden od možnih predlogov je tudi ustanovitev fundacije, ki bi s finančnimi donacijami spodbujala družbene inovacije. Slovenija bi lahko uvedla tudi poslovne in zaposlitvene zadruge, preko katerih bi ponudili podporo za začetnike. Primer uspešnih poslovnih zadrug najdemo v Franciji.

7 SKLEP

V svojem zaključnem delu sem preučevala vire za financiranje socialnih podjetij v Franciji in Sloveniji. Slovensko socialno podjetništvo je premalo prepoznano kot pojem. Na razvoj socialnega podjetja vpliva tudi ustrezna finančna podpora. Ta je pomembna v začetnih fazah razvoja socialnega podjetja, saj zagotavlja njihov obstoj. Zanimalo me je, kaj se lahko naučimo iz Francije, ki je uspešnejša od nas.

V Franciji so na voljo tako zasebni kot tudi javni viri financiranja. Zasebni viri financiranja so v obliki skladov tvegane kapitala in zasebnih finančnih naložb. Poleg slednjega vira financiranja so v Franciji na voljo številne nove oblike financiranja, kot npr. platforme za množično financiranje.

Finančne vire za financiranje socialnih podjetij je mogoče pridobiti za vsak življenjski cikel socialnega podjetja. Leta 2014 so namreč sprejeli Zakon o solidarnostnem in socialnem gospodarstvu, v katerem so natančno opredelili principe in strategije za razvoj socialnega podjetništva. Ena od pomembnih strategij slednjega gospodarstva je tudi spodbujanje zaposlovanja težko zaposljivih ljudi, npr. beguncev, oseb brez državljanstva, invalidov, brezposelnih ljudi. Finančna podpora je z vidika vključujočega podjetništva v Franciji zelo dobro urejena. Za mlade, ki imajo nizke dohodke, ponujajo različne solidarne dohodke.

Poleg tega za mlade razpisujejo številne razpise z vidika spodbujanja socialnega podjetništva med mladimi.

Socialna podjetja v Sloveniji predstavljajo precej majhen delež, ki znaša okoli 2 %. Zakon o socialnem podjetništvu je namreč eden od zakonov, s pomočjo katerega so v Sloveniji začela delovati socialna podjetja.

8 LITERATURA IN VIRI

1. AVPN. (brez datuma). *European Venture Philanthropy Association*. <https://avpn.asia/organisation/european-venture-philanthropy-association-evpa/>
2. Brodnjak, U. (2014, julij). *Skladi za namene financiranja socialnih podjetij v Republiki Sloveniji - pregled stanja*. http://socialnaekonomija.si/wp-content/uploads/2015/03/SKLADI-ZA-FINANCIRANJE-SOCIALNIH-PODJETIJ-V-RS-pregled-stanja_julij-2014.pdf
3. Babič, K. in Dabič Perica, S. (2018). *Aplikativna analiza stanja na področju socialne ekonomije v Republiki Sloveniji*. http://www.mgrt.gov.si/fileadmin/user_upload/Analiza_stanja_na_podrocju_socialne_ekonomije_v_Sloveniji.pdf
4. Battialana, J. in Dorado, S. (2010). Building sustainable Hybrid organizations: The Case of commercial Microfinance Organizations. *The Academy of Management Journal*, 53(6), 1419–1440.
5. Bradač Hojnik, B. (2020). Pregled razvoja socialnega podjetništva v Sloveniji. *Transylvanian Review of Administrative Sciences*, 16(60), 5–21.
6. Benedikter, R. (2011). *European Answers to the Financial Crisis: Social Banking and social finance*. Spice Stanford.
7. Cafaggi, F. in Iamicelli, P. (2008). *New Frontiers in Legal structure andd Legislation of Social Enterprises in Europe: A corparative Analysis*. European University Institute Badia Fiesolana.
8. Doherty, B., Haugh, H. in Lyon, F. (2014). Social Entreprises as Hybrid Organizations: A reviews and Reseach Agenda. *International Journal of Management Reviews*, 16(4), 417–436.
9. Data d.o.o. (2012). *Kaj je socialno podjetništvo*. [objava na blogu] <https://data.si/blog/kaj-je-socialno-podjetje/>
10. Društvo CTRP Maribor, so.p. (2019, 1.oktober). *Kako financirati dejavnost socialnega podjetništva*. <https://socialnopodjetnistvo.si/sl/kako-financirati-dejavnost-socialnega-podjetja/>
11. European Commission. (2011). *Creationg a favourable climate for social enterprises, key stakeholders in the social economy and innovation*. Luksemburg.
12. European Commission. (2015). *A map of social enterprises and their ecosystem in Europe: Synthesis Report*. Luksemburg.

13. European Commission. (brez datuma). *Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs: Business angels*. https://single-market-economy.ec.europa.eu/access-finance/policy-areas/business-angels_en
14. Evropski parlament. (brez datuma). *Kohezijski sklad*. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sl/sheet/96/kohezijski-sklad>
15. European Committee of the Region. (brez datuma). *France: division of powers*. <https://portal.cor.europa.eu/divisionpowers/Pages/France-Introduction.aspx>
16. Financer Accompagner Impacter Rassembler –FAIR. (brez datuma). *The Finnasol label*. <https://www.finance-fair.org/en/fair-what-for#scrollNav-1>
17. Government. (2021). *Logement d`abord*. <https://www.gouvernement.fr/logement-d-abord>
18. Légifrance. (2019, 1.avgust). *Convention du 1 er aout 2019 entre l'Etat et Bpifrance Financement relative au fonds d'innovation sociale 2*. <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000039207634>
19. Kickul, J. in Lyons, T. (2015). Financing Social Enterprises. *Entrepreneurship Research Journal*, 5(2), 83–85. <https://doi.org/10.1515/erj-2015-0006>
20. Maximilian, M. (2015). Buiding impact business through hybrid financing. *Entrepreneurship Research Journal*, 5(2), 109–126. <https://doi.org/10.1515/erj-2015-0005>
21. Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport. (2023). *Evidenca socialnih podjetij v Sloveniji*. <https://podatki.gov.si/dataset/evidenca-socialnih-podjetij>
22. Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport. (brez datuma). *Socialno podjetništvo*. <https://www.gov.si teme/socialno-podjetnistvo/>
23. Mesojedec, T., Šporar, P., Strojjan, K., Valentinčič, T., Bačar, F., Sakovič, G., in Strojjan, T. (2012). *Socialno podjetništvo*. Salve.
24. Organisation for Economic Co-operation and Deveploment–OECD. (2017). *Boosting Social Enterprise Development: Good Practice Compendium*. Local Economic and Employment (LEED). OECD Publishing.
25. Organisation for Economic Co-operation and Deveploment–OECD. (2022). *Spodbujanje socialnega podjetništva in razvoj socialnih podjetij v Sloveniji: Poglobljeni pregled politik*. OECD Publishing.
26. Organisation for Economic Co-operation and Deveploment–OECD. (brez datuma). *Social entrepreneurship in social enterprises*. <https://www.oecd.org/cfe/leed/social-economy/social-entrepreneurship.htm>
27. PNC Naložbe, d.o.o., k.d. (2022, 26. december). *Mikrokrediti in mikrofinanciranja lahko podjetjem pomagajo do uresnitve poslovnega načrta*. <https://pnc.si/mikrokrediti-in-mikrofinanciranja-lahko-pomagajo-podjetjem-do-uresnitve-poslovnega-nacrta/>
28. Pressoir, P. (2010). *A purpose driven Life*. <http://purpose-driven-life.com/social-entrepreneurship>
29. Pravilnik o opredelitvi nepridobitnih in pridobitnih dejavnosti. Uradni list RS, št. 109/2007.

30. Petrella, F. in Richez Battesti, N. (2020). *Social enterprises and their ecosystems in Europe. Upadated country: France*. Publications Office of the European Union.
31. Rakar, T in Kolarič, Z. (2019). *Social enterprises and their ecosystems in Europe. Upadated country: Slovenia*. Publications Office of the European Union.
32. Rakar, T in Kolarič, Z. (2020). The Role of Civil Society Organisations in the Slovenian Welfare System during the Transition Period after 1990. *Comparative Southeast European Studies*, 68(2), 130–147. <https://doi.org/10.1515/soeu-2020-0012>
33. Réfugiés.info. (2022). *Request the RSA*. <https://refugies.info/en/procedure/5e1c8c0e0742580052a33972>
34. Računovodski servis Bino bonus. (brez datuma). *Donacije in sponzorstva*. <https://racunovodstvo-bonus.si/donacije-in-sponzorstva/>
35. Slovenski forum socialnega podjetništva. (brez datuma). *Socialno podjetništvo za začetnike*. <http://socialnaekonomija.si/wp-content/uploads/2015/03/socialno-podjetni-tvo-za-za-etnike.pdf>
36. Slapnik, T. (2010). Pojem socialnega podjetništva. V G. Milošević, Z. Kovač in B. Radej (ur.), *Zbornik prispevkov iz konference Socialno podjetništvo-Izzivi in Perspektive* (str.14–22). Pribinovina.
37. Technopolis group. (2018). *Social Business Initiative (SBI) follow up: Co-operation between social economy enterprises and tradicional enterprises*. Executive Agency for small and Medium Enterprises.
38. United Nations. (brez datuma). *Finnasol*. <https://sdgs.un.org/partnerships/finanso>
39. Zakon o socialnem podjetništvu. Uradni list RS št. 20/2011.
40. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialnem podjetništvu. Uradni list RS št. 13/2018.
41. Zakon o davku na dodano vrednost. Uradni list RS št. 13/2011.
42. Zakon o dohodnini. Uradni list RS št.13/2011.
43. Zakon o dohodkov od pravnih oseb. Uradni list RS št. 117/2006.

PRILOGE

Priloga 1: Primer financiranja z mikrokrediti

Yunus je bil profesor ekonomije na univerzi v Chittagongu. V obdobju lakote je začel razmišljati, zakaj strada toliko revnih ljudi. Težavo je začel reševati s posojilom v višini 27 dolarjev. V vasi Jobra je Yunus odkril, da skupina 42 žensk izdeluje bambusove stole, vendar nimajo denarja za nakup materialov za izdelavo. Posledično so ženske zapadle v dolgove. Yunus je ponudil posojilo v višini 27 dolarjev in tako pokrili celoten dolg 42 žensk (PNC Naložbe, d.o.o., k.d., 2022).

Na razvoj mikro financiranja je imel vpliv tudi Joseph Blatchford. Leta 1961 je ustanovil nedobičkonosno organizacijo Accion. Njena dejavnost je bilo ponujanje majhnih posojil v Braziliji, z namenom, da bi se rešila iz revščine. Accion obstaja še danes in ponuja številne programe mikro financiranja po Združenih državah Amerike, v Afriki, Latinski Ameriki. Mikro financiranje je svetovno gledano velik posel (PNC Naložbe, d.o.o., k.d., 2022).

Mikroposojila so vrsta posojila, ki imajo ključen vpliv na podjetja, zlasti v državah, ki so v razvoju. Predvsem so namenjena podjetjem, ki nimajo možnosti dostopa do klasičnih kreditnih virov. Ključni viri za upravičenost do mikro financiranja so poslovni načrt, ustrezno posojilo in osebno jamstvo. Mikrokrediti so primerni za mala podjetja, ki se soočajo z izzivom pridobitve običajnega bančnega posojila. Za slednje bo podjetje potrebovalo dokumentacijo, na podlagi katere je razvidno, da bo sposobno odplačati denar. Njihova ponudba vključuje predvsem majhna posojila, zavarovalne police ter varčevalne račune. Ponudniki posojil so neprofitne organizacije, banke in kreditne zadrage, kot npr. Kiva, BRAC, GE Consumer Finance (PNC Naložbe, d.o.o., k.d., 2022).

Priloga 2: Primer franconskega socialnega inkubatorja

Alter`Incub je prvi regionalni inkubator, ki krepi ustanovitev socialnih podjetij v Franciji. Odziva se na neizpolnjene lokalne potrebe in ustanavlja ekosistem za socialna podjetja. Nastal je leta 2007 s združitvijo regionalne zveze združenih podjetij Lanquedoc-Roussillon in regionalnega sveta. Obema je bila skupna želja, da bi podprla socialno in solidarnostno gospodarstvo in ustanavljanje socialnih podjetij. Glavna naloga inkubatorja je pomoč podjetnikom. Pomoč je v obliki pravne, finančne in komercialne podpore pri ustanavljanju družbeno inovativnih podjetij. Pomaga jim tudi pri vzpostavljanju partnerstev, ki ima potrebne kompetence za zagon njihovega podjetja. Poudarja partnersko sodelovanje in participativno upravljanje, demokratično vodenje in delitev dobička. Deluje kot socialno-inovacijski think- and-do tank. Kar pomeni, da ne bo le pripeljal do ustanovitve, ampak bo spodbudil tudi boljše razumevanje sektorja, ki bo pripomoglo k nastanku novih socialnih podjetij in delovnih mest v Franciji. Alter`Incub organizira tudi mednarodne konference, preko katerih lahko posamezniki pridobijo praktične izkušnje z eksperimentiranjem novih načinov spodbujanja socialnih inovacij. Leta 2016 se je pridružil evropskemu združenju pospeševalnikov socialnih inovacij. Ta inkubator zasleduje tri glavne cilje. Prvi cilj je

spodbujanje ustanovitve socialnih podjetij, ki krepijo gospodarski, socialni, družbeni in lokalni razvoj. Naslednji cilj je povezovanje lokalno opredeljenih družbenih potreb s humanističnimi in socialnimi znanostmi ter podjetništvom. Preko te interakcije družbeni projekti postanejo bolj inovativni. Olajšan pa je tudi podjetniški razvoj tehnoloških inkubatorjev. Zadnji cilj je podpora podjetniških ekipam pri razvoju njihovih podjetniških idej. Prednost tega regionalnega inkubatorja je v tem, da se učil iz izkušenj in na tak način pridobil določena znanja, ki jih je dobro uporabil pri ustanavljanju svojih naslednjih inkubatorjev v Pointou-Charentes in Rhones-Alpes (OECD, 2017, str. 93).

Priloga 3: Primeri davčnih olajšav za socialna podjetja v Franciji

Združenja

Večina združenj sodi v skupino neprofitnih organizacij. Vendar pa obstajajo tudi združenja, ki pa sodijo med profitne organizacije. Združenja, ki delujejo po načelu neprofitnih organizacij morajo upoštevati patrimonialne prihodke in stroške plač, ki vsebujejo tudi davek na plače. Med tem ko združenja s profitno dejavnostno pa upoštevajo komercialne davke (davek na dohodek od pravnih oseb, davek na dodano vrednost in poslovni davek). Za njih obstajajo tudi številne davčna oprostitve. Kot npr. športna in kulturna združenja so oproščena plačila davka na dodano vrednost za storitev, ki jo opravijo za svojo člane, v okviru 10 % omejitve celotnih prihodkov od prodaja blaga. Slednja združenja pa so tudi oproščena plačila davka na dohodek pravnih oseb (Petrella in Richez Battesti, 2020, str. 24).

Fundacije

Za fundacije velja, da niso zavezane k plačilu davka na dodano vrednost. Poleg tega pa tudi ne potrebujejo plačati tudi davek na dohodek pravnih oseb za dejavnosti, ki so direktno povezane z njihovim namenom. Zavezane pa so plačati davek na dohodek iz svojih naložb po stopnjah (Petrella in Richez Battesti, 2020, str. 24).

Priloga 4: Family Help

Eden izmed primerov je združenje Family Help. Slednje združenje zagotavlja storitve oskrbe na domu, preko katere pomagajo družinam v stiki, starejšim ter invalidom. Njihov glavni cilj je prispevek h kakovosti njihovega okolja. Slednje združenje je dober primer, kako se kljub omejitvam na trgu kakovostno prilagodili svoj poslovni model ter se pri tem ne pozabi na socialno, etično in družbeno odgovornost. Vodilni delavci veliko vlagajo v človeške vire, v kakovost storitev ter spodbujajo krepitev virov in partnerstev med družbenimi skupinami. Glavna prednost združenja je pripravljenost na nenehno krepitev kakovosti delovnih mest in storitev. Gre za neprofitno organizacijo, ki je bila ustanovljena leta 1961. Takrat je bilo združenje usmerjeno v pomoč materah (Petrella in Richez Battesti, 2020, str. 24).

Njihov direktor je imel bogate izkušnje v finančnem svetu, saj je deloval na področju skupnostnim centrov. Direktor je spodbujal vrednote kot lahko spoštljiv odnos do oseb, ki vključuje skrb za njihovo zaščito zasebnosti (Petrella in Richez Battesti, 2020, str. 24).

Priloga 5: Primeri javnih virov za financiranje francoskih socialnih podjetnikov

Najpomembnejši javni sklad je Caisse des Depots, ki ponuja dva podpora ukrepa za socialne naložbe. Prvi podporni program je v obliki sklada skladov. Ti skladi se vlagajo v druge sklade z poudarkom na socialnem podjetništvu. Druga oblika podpore pa je sklad NOVESS, ki ga sestavlja javni sklad in drugi javni soinvestitorji. Sklad NOVESS znaša 100 milijonov € in je voljo za dolgoročne najeme (Petrella in Richez Battesti, 2020, str. 53).

Obstajajo tudi socialno usmerjeni pokojninski skladi, ki obvezni za francoska socialna podjetja z več kot 50 zaposleni. Ti skladi zagotavljajo socialno usmerjeno pokojninsko zavarovanje. Socialni podjetniki preko pokojninskih shem vlagajo od 5 do 10-% svojih sredstev v socialne sklade. Leta 2011 so pokojninske sheme znašale več kot 1,7 milijarde €, od tega je bilo več kot 110 milijonov € vloženi v obliki socialnih skladov (Petrella in Richez Battesti, 2020, str. 53).

Program prihodnjih naložb omogoča financiranje socialnih podjetij v višini 100 milijonov €. Glavni cilj tega programa je razvoj obstoječih podjetij (Petrella in Richez Battesti, 2020, str. 53). Prvi ponudnik za spodbujanje socialnega podjetništva je Banque des Territoires, kateri se je zavezal, da bo med letoma 2020 in 2022 ponujal razpis v višini 300 milijonov €, ki je bil namenjen za krepitev podpore in financiranje podjetij na področju SSE in socialnih inovacij. Prevel je tudi lokalne sheme podpore agencije za obrambno logistiko in program za socialne učinke pogodb (Légifrance, 2019). Ena izmed shem za krepitev socialnega podjetništva je tudi shema Najprej stanovanje (Housing first), s pomočjo katere želijo v okviru petletnega načrta zmanjšati brezdomstvo. Tak pristop je bil že preizkušen tudi skandinavskih in državnih, ki govorijo angleško. Glavni cilj je bil brezdomcem poiskati stalni dom, namesto, da bi iskali zavetišče (Government, 2021). Druge podpirne sheme za krepitev socialnega podjetništva so podprte preko tradicionalnih sheme za krepitev inovacij. Slednje se vse bolj zavedajo problemov socialnih inovacij. Podjetniški ekosistem v Franciji nudi še posebej podporo za podjetja, ki delujejo v dejavnostih socialnega in solidarnostnega gospodarstva.

Priloga 6: Lokalna podpora za socialna podjetja v Franciji

Provansa-Alpe je ena izmed francoskih regij, ki je ustanovila regionalno razvojno strategijo. Ta regija je začela uporabljati regionalni program PROGRESS, ki je posebej usmerjen v socialno ekonomijo. Vključuje samostojno regionalno strategijo, ki podpira razvoj mikroprojektov od začetka. Ta program vključuje sodelovanje z Observatorijem za socialno in solidarnostno gospodarstvo in stalni odbor za spreminjanje sektorja (Petrella in Richez Battesti, 2020, str. 56).

Regionalna strategija se krepi tudi preko razvoja lokalnih grozdov podjetij, preko katerih se je povečalo javno financiranje projektov sodelovanja med podjetij. Regionalni svet Regija Languedoc-Roussillon je zagotovil podporne storitve za projekte socialnih inovacij. Ta program tvori skupino za sodelovanje, ki jo sestavljajo lokalni organi in subjekti iz socialnega in solidarnostnega gospodarstva. Njegove ključne dejavnosti ssestavljene iz poslovnih inkubatorjev za socialna podjetja. Realis (center za socialno ekonomijo in podjetništvo) nudi pomoč projektom v zagonski fazi. Ta podjetniški ekosistem vključuje tudi poslovno konvencijo SSE in Regionalno agencijo za inovacije. Program je prejel tudi sredstva iz strukturnih sklad EU, regionalnih skladov in zasebne podpore. Na lokalni ravni obstajajo oddelčni sveti ali medobčinski sveti, ki prav tako izvajajo programe in strategije za razvoj SSE. Ena izmed dveh primerov sta aglomeracija Grenoble in Metropolita Lille, ki je sodelovala pri pripravi razvojnega načrta za SSE in od leta 2002 potrjuje svojo podporo na vsakih pet let. Mesto Grasse je začelo izvajati lokalno pogodbo v korist SSE. Podporo je pridobilo preko Regije Provansa-Alpe. Obstajajo pa tudi teritorialni organi, kot so departmajski sveti, ki prav tako izvajajo programe in strategije za razvoj socialnega in solidarnostnega gospodarstva (Petrella in Richez Battesti, 2020, str. 56).

Priloga 7: Primer davčnih oljšav za socialne podjetnike v Franciji

Davčni okvir za slovenska socialna podjetja in socialno ekonomijo organizacij je razdrobljen. Davčne oprostitve so odvisne od pravne oblike in ostajajo razmeroma nizke. Pravna podlaga vsem neprofitnim organizacijam omogoča, da pridobivajo dohodek z opravljanjem z opravljanjem dejavnosti na trgu kot delniške družbe. Toda, neprofitne organizacije morajo v nasprotju s klasičnimi podjetji upoštevati omejitev nerazdeljevanja njihovega dobička. Njihov dobiček je treba ponovno vložiti v organizacijske dejavnosti. Zadruga ne potrebuje upoštevati zgoraj naštetih pravila. Enako velja tudi za družbe z omejeno odgovornostjo. Status socialnega podjetja v Sloveniji ne prinaša pomembnih davčnih oljšav (Rakar in Kolarič, 2019, str. 22).

Neprofitna podjetja ne potrebujejo plačati davek na dohodek od pravnih oseb. Zakon določa oprostitve za zavezanca, ki se ukvarjajo za opravljanjem nepridobitne dejavnosti. V okviru zakona je mogoče tudi uveljaviti olajšave za zaposlovanje invalidov in dolgotrajno brezposelnih oseb (30. člen ZDDPO-2). Kot navaja pravilnik o opredelitvi pridobitne in nepridobitne dejavnosti (9. člen ZDDPO-2) se v davčno osnovo ne štejejo naslednji dohodki iz opravljanja nedobičkonosne dejavnosti. Ti dohodki so donacije, članarine, volila, dediščine in namenska javna sredstva. Naslednji neobdavčeni dohodki so prihodki iz davkov, prispevkov ter dajatve plačene direktno iz ZZZSA in ZPIZA. Obdavčeni dohodki iz opravljanja dobičkonosne dejavnosti pa so doplačila uporabnikov, bančne obresti do 1.000€ (ne vključujejo se obresti na transakcijskih računih), prihodki od prodaje blaga in storitev, dohodki iz oddajanja v najem (npr. najemnine), prejemki od srečelovov in dohodki od odtujitve osnovnih opredmetenih sredstev. Zakon o davku na dodano vrednost (42. člen ZDDV-1) pravi, da podjetja, ki opravljajo dejavnost v javnem interesu ne potrebujejo plačati davka na dodano vrednost. Tako socialnim podjetjem tipa B so odobrene enake finančne in

davčne ugodnosti kot so predvidene za podjetja, ki zaposlujejo delavce invalide v skladu z zakonodajnimi kvotami. Socialno podjetja so deležna enake obravnave kot vsi drugi delodajalci. Upravičeni so do prispevkov za socialno varnost. Lahko pa prejmejo tudi olajšavo za zaposlovanje delavcev invalidov v višini 25 % davčne olajšave v višini minimalne plače za zaposlitev invalida za manj šest mesec (Rakar in Kolarič, 2019, str. 23).